

Az ilyen harcot nehéz megvívni, de nehéz elveszíteni is*

Alija Izetbegović felszólalása elhangzott a Budapesten tartott EBEÉ konferencián, 1994. december 4-én

Elnök Úr, államfők, kormányfők, hölgyek és urak!

Engedjék meg, hogy e gyülekezet házigazdájának, a magyar kormánynak és a magyar népnek hálámát fejezzem ki a szíves vendéglátásért.

Rövid leszek és konkrét. Hordoz magában némi iróniát, hogy e magas fórum előtt, amely húsz éve alakult meg a *biztonság* és az *együttműködés érdekében*, és e két nagyjelentőségű fogalmat nevében is hordozza, pont az ellenkezőjéről kell szólnom: a *bizonytalanságról* és a *nem együttműködésről*. Mert arról, ami most *Boszniában* történik, nem lehet azt mondani, hogy pusztán a *Nyugat* gyengesége. Sajnos, ennél komolyabb a dolog. Egy hónappal ezelőtt a Bosznia elleni agresszió új fordulatot vett. A fellázadt horvátországi szerbek az úgynevezett védett övezetből hátbatámadták a mi ötödik hadtestünket, és ezzel létrejött a bihaći válságövezet. Egy ország védett övezetéből támadás szerveződik egy másik védett övezet ellen, s önök semmit sem tesznek ennek megakadályozására. Azt állítják, hogy nem lehet tenni semmit. Tehát az egész világgözösség, amely az ENSZ-ben és a hatalmas *NATO* szervezetben testesül meg, tehetetlen a tekintetben, hogy megvédjen egy veszélyeztetett várost. Valóban ez lenne az igazság?

Íme néhány jellegzetes tény: az utóbbi hat hónapban a támadást megelőzően kihehettették a *bihaći* régiót, emberbaráti segítyek nem érkezhettek a térségbe, száznegyvenhárom konvoj közül csak tizenkettőt tudott áthaladni, százharmincegyet feltartóztattak. Közvetlenül a szerb agresszió előtt – furcsa módon – eltávozott a francia egység, helyét kisszámú és gyengén főfegyverzett bangladeshi egység váltotta fel. Ezután teljes hírzárlat következik, az egész övezetben nincs egyetlen külföldi tudósító sem, az ENSZ megfigyelői pedig jelentéktelennek tüntetik fel a támadásokat.

E tények együttállása merő véletlen lenne csupán? Egy magas rangú úriember cinikus közömbösséggel bejelenti a világnak és annak a népnek, amelyre lemeszárulás, a megsemmisülés vár, hogy a szerbek győztek! És sípszóval jelzi, mintha futballmérkőzés ért volna véget. Csakhogy létről és nemlétről nem lehet ily módon dönteni: a harc folytatódik. *Bihać* és *Kladuša*, *Cazin* és *Krupa* az egy hónapig tartó erőteljes támadás ellenére is tartják magukat és ellenállnak.

Párizs és *London* kezdetől fogva *Szerbia* védelmezőiként léptek fel: a *Biztonsági Szervezet* és a *NATO*-t meggátolták abban, hogy *Szerbia* hódító háborúját megakadályozza. Ezt nem én mondom, ez a *Göttingenben* székelő *Elnyomott Népek Egyesületének* nyilatkozata. De vegyük *Oroszország* viselkedését. Néhány nappal ezelőtt vétőzta meg a *Biztonsági Tanács* javaslatát, és a horvátországi szerbek számára megszavazta a kőolaj behozatalát. Ugyanezek a szerbek pedig megakadályozzák a gyógyszer- és élelmiszer-behozatalat, mely a kiéhezett bihaći körzet lakossága számára érkezik. *Karadzsiyék* egész Bosznia területén rakétarendszereket állítottak fel, több mint százötvenet. Vajon kitől kapták? Milyen vége lesz a boszniai háborúnak, amely a Nyugat tehetetlen tétovázása és rosszindulata miatt így elhúzódott? Megmondom: az Egyesült Nemzetek elveszti hitelét, a *NATO* feloszlik, az európaiak erkölcsileg demoralizálódnak majd, amiért nem tudtak megfelelni a hidegháború utáni első kihívásnak. Egyetértek azokkal, akik azt jósolták, idézem: „*A nagy szűgyen és megaláztatás miatt, a szégyenteljes boszniai kivonulás miatt a Nyugatot megbélyegzik majd e század végén.*”

Szemlátomást sokan lebecsülték mindazt, ami Boszniában történik. Eleinte regionális válság volt, később európaivá szélesedett, manapság pedig – kétség nem férhet hozzá – világméretű válsaggá fajult. Ezért Bihać védelme vagy eleste is világméretű jelentőségű, mindannyiunkat érint itt a tanácssteremben. A brutális agresszióra, a soha nem látott méretű népiirtásra, a gyűjtőtáborokra a Nyugat – úgy mond – emberbaráti válaszokkal reagált:

súlyos betegségekre fájdalomcsillapítókat adott. Később ez a gesztus a zsarolás eszközüvé vált. Pedig mi megérdemeltük ezt a segítséget, mert nem vártunk ölbe tett kézzel. A háború elején százötvenezer létszámú, csupán puskával felfegyverzett katonaságot hoztunk létre, amely néhány tízezer támadó katonát tett ártalmatlanná, és körülbelül ezer tankot és páncélkocsit semmisített meg. A későbbiekben, amilyen mértékben nőtt a mi ellenállásunk, olyan mértékben csökkent az önök segítőkészsége. Miért? Van válasz erre?

A Boszniában folyó háború a demokrácia és a nacionalizmus, a legsötétebb rasszizmus összetűzése. A mi ellenfeleink csak egy nemzetet ismernek: saját nemzetüket. Csak egy vallást: a magukét. Csak egy politikai pártot: a sajátjukat. Minden más kiirtásra, megsemmisítésre van ítéelve. Még a temetőket is felszántották. Olvassák el *Mazovjecki* úrnak, az ENSZ rendkívüli megbízottjának jelentését arról, hogy mi történik Boszniában a támadók fennhatósága alatt lévő övezetben. Megkérdeznék néhány urat azok közül, akik kitaróan munkálkodnak azon, hogy az a szörnyeteg, mely magát *Krajina*i Szerb köztársaságnak nevezi, nemzetközi elismerést kapjon, szándékukban áll-e ezt a népiirtáson és erőszakon alapuló képződményt ma-holnap befogadásra javasolni a civilizált ország családijába?

A mi népünk a szabadságáért, s ami ennél is több, fennmaradásáért harcol. Az ilyen harcot nehéz megvívni, de nehéz elveszíteni is. Az utóbbi ötven év alatt egyetlen felszabadító háború sem veszett el, nem tudom, miért lenne épp a miénk kudarcra ítéelve? Senki sem kényszerítheti a kiéhezett bihaći körzet lakossága számára arra, hogy letegye a fegyvert. Ezt a tényt ne hagyja senki figyelmen kívül – miattuk és önmaga miatt se! Remélem, Bosznia barátai nem fogják zokogni venni szavaimat. Hogy a másik oldalon mi a véleménye, a történet után nem érdekel.

Köszönöm.

Princip Gavrilo szerb diák, aki június 28-án nagyszerb izgatók meglízásából lőtte agyon Ferenc Ferdinánd trónörökösét és Hohenberg hercegnőt.

* Ladik Katalin fordítása